

הבכור דקא מפקע לה מקדושה [שהרי לא ישבות בשבת אצל הגוי] אימא ליקנסיה לישראל שלא ייפטר מן הבכורה.⁽⁶⁾
קא משמע לן.

“והמשתתף לו” — למה לי?!⁽⁷⁾

ומפרשינן: לאפוקי מדרבני יהודה, דאמר: שותפות גוי חייבת בבכורה,⁽⁸⁾ קמשמע לן

חבירו, אינו מוכר, כי יש לומר בדעת רש”י שהוא סובר כדעת הסוכרים דהא דפודין פטר חמור שלא מדעתו, זה הוא מטעם זכיה שהוא מטעם שליחות, ואם כן כאן שהפטר חמור הוא של גוי ולא שייך גביה זכיה ושליחות, ועל כן, אם איתא דחז”ל הטילו עליו חיוב פדיון בכל פרטיו ודקדוקיו, יהיה מוכרח לקנות העובר מן הנכרי ולפדותו. [וראה מה שנתבאר באות ב].

הקשו בשם הגרי”ז: הרי אין חיוב דוקא לפדות ויכול שפיר לקיים עריפה, והכא מכיון שפטר החמור לא נאסר דמחמת קנסא לא נאסר, אם כן למה לו לפדותו כלל, והלא יכול לומר שרצונו בעריפה וזה לא שייך, ואם כן אין כאן קנס כלל. ולחדש, דקנסינן שיהא דוקא פדיה, קשה לומר כן. ולא יישב.

7. בפשוטו צריך ביאור: מנין נדע שאפילו שותפות בלבד של גוי באם, או שותפות בלבד בבכור אף היא פוטרת מן הבכורה, וראה שיטה מקובצת בשם גליון.

8. כדמוכח מדברי רבי יהודה בברייתא המובאת בעמוד זה בענין מקבל בהמה מן הגוי, רש”י. ויבואר בהערות שם.

ב. כתב מהרי”ט אלגאזי [בפרק זה אות א, א] אין שותפות גוי חייבת בבכורה — לרבי יהודה — משום חלקו של ישראל, אלא דוקא אם היה לישראל חלק הן באם והן בעובר, אבל אם היתה האם כולה של גוי, או שהיה העובר כולו של גוי, אינו חייב בבכורה. וכן מבואר בשיטה מקובצת כאן בשם תוספות חיצוניות, וכן כתב בחזון איש בכורות טז ב ד”ה ומשמע.

קדושת בכורה, ואף על גב דבלוקח אם הולד זכר לא שייך “מייתי ליה לקדושה”, פעמים שהעובר נקבה, ומייתי לה לקדושת בכורה שולד עובר קדוש בבכורה.

ב. עוד כתבו התוספות שם, שלא היתה הגמרא צריכה לטעם זה, ודי היה במה שהיתה אומרת שאין טעם לקונסו כיון שאינו מפקיע מקדושה, אלא ניחא ליה למימר דאפילו הבאת קדושה איכא.

ג. בתוספות ד”ה הלוקח נתקשו, כיון שלוקח ומוכר משתי מקראות הם נלמדים, אם כן היה לגמרא לומר מטעם זה, שאם היתה המשנה שונה לוקח בלבד לא הייתי יודע מוכר, וממוכר לא הייתי יודע לוקח?! וראה מה שיישבו.

6. פירש רש”י: אימא ליקנסיה לפדות העובר מן הגוי, וליתנו לכהן.

והרש”ש ביאר כוונתו: רצונו לומר, כמו שהוא ביד הגוי, דודאי יכול לפדותו אף שאינו ברשותו, דלא גרע מפודה פטר חמור של חבירו דפדיונו פדוי לקמן [דף יא] וע”ש בתוספות. ומה שכתב “וליתנו לכהן” רצה לומר את הפדיון. [שהרי בפטר חמור אנו עוסקים שנותן שה או שויו לכהן]. וכן כתבו בשם הגרי”ז לפרש את דברי הגמרא, וכן מפורש בפירוש רבינו גרשום שאת הפדיון יתן לכהן.

ובראשית בכורים כתב על דברי הרש”ש, שלשון רש”י אינו סובל זה, דאם כן היה לו לפרש “לפדות העובר וליתנו לכהן”, ומדקאמר “לפדותו מן הגוי”, מוכח דעתו ז”ל, דכל זמן שהוא ביד הגוי אין הפדיון מועיל. ומה דפשיטא ליה להרש”ש דלא גרע מפודה פטר חמור של